

ימי עיון בתנ"ך תשע"ט

שם השיעור (שיעור מס') - 160

שם המרצה (כתובת דוא"ל) – הרב מנשה וינר menasevin@gmail.com

1 א': תלמוד בבלי מסכת ברכות ב' עמוד א'.

משנה :

מאימתי קורין את שמע בערבין ? משעה שהכהנים נכנסים לאכול בתרומתן.

עד סוף האשמורה הראשונה, דברי רבי אליעזר. וחכמים אומרים : עד חצות. רבן גמליאל אומר :עד שיעלה עמוד השחר.

גמרא

תנא היכא קאי, דקתני "מאימתי" ? ותו, מאי שנא דתני בערבית 'ברישא? לתני דשחרית ברישא!

תנא אקרא קאי, דכתיב" :בשכבך ובקומך) "דברים ו, (והכי קתני: זמן קריאת שמע דשכיבה אימת? משעה שהכהנים נכנסין לאכול בתרומתן.

ואי בעית אימא, יליף מברייתו של עולם, דכתיב" :ויהי ערב ויהי בקר יום אחד) "בראשית א ה).

אי הכי, סיפא דקתני : "בשחר מברך שתים לפניה ואחת לאחריה, ובערב מברך שתים לפניה ושתים לאחריה", לתני דערבית ברישא?

תנא פתח בערבית, והדר תני בשחרית. עד דקאי בשחרית, פריש מילי דשחרית, והדר פריש מילי דערבית:

ב' תוספות:

ליתני דשחרית ברישא - כדאשכחן בתמיד, דכתיב של בוקר תחילה.

ימי עיון בתנ"ך תשע"ט

2 משנה א

מאימתי קורין את שמע בערבית?
משעה שהכהנים נכנסים לאכל בתרומתן,
עד סוף האשמורה הראשונה; דברי רבי אליעזר.
וחכמים אומרים: עד חצות.
רבן גמליאל אומר: עד שיעלה עמוד השחר.

משנה ב

מאימתי קורין את שמע בשחרית?
— משיכיר בין תכלת ללבן.
רבי אליעזר אומר: בין תכלת לכרתי.
(וגומרה) (עד הנץ החמה.
רבי יהושע אומר: עד שלש שעות, שכן דרך בני מלכים לעמוד בשלש שעות.
הקורא מכאן ואילך לא הפסיד, כאדם הקורא בתורה.

משנה ג

בית שמאי אומרים: בערב כל אדם יטו ויקראו, ובבקר יעמדו, שנאמר: "ובשכבך ובקומך" דברים ו, ז.
ובית הלל אומרים: כל אדם קורא כדרכו, שנאמר: "ובלכתך בדרך" שם.
אם כן, למה נאמר "ובשכבך ובקומך"? "בשעה שבני אדם שוכבים, ובשעה שבני אדם עומדים.
אמר רבי טרפון: אני הייתי בא בדרך, והטתי לקרות, כדברי בית שמאי, וסיכנתי בעצמי מפני הליסטים.
אמרו לו: כדאי היית לחוב בעצמך, שעברת על דברי בית הלל.

משנה ד

בשחר מברך שתים לפני ואחת לאחריה,
ובערב שתים לפני ושתים לאחריה.
אחת ארוכה ואחת קצרה.

3. רשב"ם על בראשית פרק א': פס' ד-ה

"ויבדל א-להים בין האור ובין החשך" - שי"ב שעות היה היום ואח"כ הלילה י"ב. האור תחילה ואח"כ החשך. שהרי תחילת בריאת העולם היה במאמר 'יהי אור'. וכל חשך שמקודם לכך, דכתיב: 'וחשך על פני תהום', לא זהו לילה.

ולחושך קרא לילה - לעולם אור תחילה, ואח"כ חשך.

ויהי ערב ויהי בקר - אין כתיב כאן ויהי לילה ויהי יום, אלא ויהי ערב, שהעריב יום ראשון ושיקע האור, ויהי בוקר, בוקרו של לילה, שעלה עמוד השחר, הרי הושלם יום א' מן השישה ימים שאמר הקב"ה בעשרת הדברות, ואח"כ התחיל יום שני, ויאמר אלהים יהי רקיע. ולא בא הכתוב לומר שהערב והבקר יום אחד הם, כי לא הוצרכנו לפרש אלא היאך היו ששה ימים, שהבקר יום ונגמרה הלילה, הרי נגמר יום אחד והתחיל יום שני."